

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (predictive research design) เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ การสนับสนุนของครอบครัว ในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กวัยรุ่นที่เป็น โรคลมชัก อายุ 13-19 ปี ที่รับการรักษาในแผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก อายุ 13-19 ปี ที่รับการรักษาในแผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ 3 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จำนวน 35 ราย โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 40 ราย และ โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี จำนวน 51 ราย รวม 126 ราย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยใช้ตารางประมาณค่าอำนาจการทดสอบ (power analysis) โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ให้อำนาจการทดสอบ (level of power) ที่ .80 และกำหนดอิทธิพลของขนาดตัวอย่าง (effect size) ที่ .25 ซึ่งเป็นขนาดการทดสอบที่นิยมใช้ทางการวิจัยทางการแพทย์ (Polit & Beck, 2004) โดยพิจารณาจากการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 126 ราย และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีการกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ได้รับยากันชักกลุ่มมาตรฐานอย่างน้อย 6 เดือน
 2. สามารถสื่อสารโดยการพูดและอ่านภาษาไทยได้
 3. สวมใจเข้าร่วมการวิจัยโดยได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมการวิจัย
- เกณฑ์การคัดออก คือ เด็กวัยรุ่นที่เป็น โรคลมชักที่ได้รับยากันชักแบบใหม่ หรือยาเสริม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา บุคคลที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว จำนวนเพื่อนสนิท ความถี่ของอาการชักในสัปดาห์ ลักษณะของอาการชัก สิ่งที่มีกระตุ้นให้ชัก ระยะเวลาของการได้รับยากันชัก การวินิจฉัยปัจจุบันชนิดของโรคลมชัก ได้รับการวินิจฉัยเมื่ออายุ และยากันชักที่ได้รับปัจจุบัน
2. แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ของ ศรีมโน นิยมคำ (2544) ที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ วอล์คเกอร์, ซีคริสต์, และ เพนเดอร์ (Walker, Sechrist, & Pender, 1995) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 31 ข้อ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบดูแลสุขภาพตนเอง 7 ข้อ ด้านการออกกำลังกาย 4 ข้อ ด้านโภชนาการ 6 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5 ข้อ ด้านการจัดการกับความเครียด 6 ข้อ และด้านการพัฒนาทางจิตวิญญาณ 3 ข้อ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวก 26 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบ 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 4 ระดับ จากปฏิบัติเป็นประจำ (4) ปฏิบัติบ่อยครั้ง (3) ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง (2) และไม่เคยปฏิบัติเลย (1) โดยกำหนดให้คะแนนในข้อคำถามเชิงบวก เป็น 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ส่วนข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนกลับกัน
3. แบบสอบถามสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักของ ศรีมโน นิยมคำ (2544) ที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดสมรรถนะการรับรู้ในตนเองของผู้ป่วยโรคลมชักของ ดิโอรีโอ, ฟาเฮอร์ตี้, และ แมนเทฟเฟล (Dilorio, Faherty, & Manteuffel, 1992) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ ได้แก่ ด้านการรับประทานยากันชัก 13 ข้อ ด้านการควบคุมอาการชัก 6 ข้อ และด้านการจัดการทั่วไป 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และไม่เห็นด้วย (1)
4. แบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของ เพนเดอร์ และคณะ (Pender et al., 2006) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และไม่เห็นด้วย (1)
5. แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของ เพนเดอร์ และคณะ

(Pender et al., 2006) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และไม่เห็นด้วย (1)

6. แบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของ เพนเดอร์ และคณะ (Pender et al., 2006) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยปานกลาง (3) เห็นด้วยน้อย (2) และไม่เห็นด้วย (1)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และแบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องโรคลมชักในเด็ก 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญเรื่องการใช้แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญเรื่องโรคลมชักในเด็ก 1 ท่าน และพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ มาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (content validity index: CVI) ได้ค่าความตรงของเนื้อหาดังนี้

1.1 แบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้เด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก มีค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ .94

1.2 แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก มีค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ .85

1.3 แบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก มีค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ .89

2. การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย โดยนำแบบสอบถามทั้งสามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งแบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และแบบสอบถามสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 10 ราย

2.1 แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ผู้วิจัยทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีทดสอบซ้ำ (test-retest method) ห่างกัน 2 สัปดาห์ โดยทดสอบในเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักที่สามารถเข้าถึงได้ที่บ้าน โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .84

2.2 แบบสอบถามสมรรถนะแห่งตนในการของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ แบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และแบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) (Polit & Beck, 2004) ให้ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

2.2.2 แบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

2.2.3 แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

2.2.4 แบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี เมื่อได้รับการรับรองแล้ว ผู้วิจัยฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลกับเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก ต่อจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจึงดำเนินการขอความยินยอมให้เด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักเข้าร่วมการวิจัยจากผู้ปกครอง และขอความสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยจากเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย โดยเป็นไปตามความสมัครใจของเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครอง เด็กวัยรุ่นสามารถยุติการเข้าร่วมการวิจัยในช่วงใดก็ได้

ได้ โดยไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาลที่เด็กได้รับจากโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างถูกเก็บเป็นความลับและไม่ถูกเปิดเผยเป็นรายบุคคล การนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมเท่านั้น จากนั้นให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อยินยอมให้เด็กป่วยเข้าร่วมการวิจัย และให้เด็กป่วยเซ็นชื่อสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี เพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูลที่ห้องตรวจเด็กแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบผู้ตรวจการพยาบาลกลุ่มงานผู้ป่วยนอกหรือหัวหน้าแผนกผู้ป่วยนอก และหัวหน้าห้องตรวจเด็ก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี และฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยเรื่องการเก็บข้อมูลกับเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักที่ได้รับการรักษาด้วยยากันชักในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น 1 คน และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ 1 คน เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยทำการเก็บข้อมูลในโรงพยาบาล 2 แห่งนี้

3. ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักที่ได้รับการรักษาด้วยยากันชักในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลอุดรธานี และผู้ช่วยวิจัยสำรวจรายชื่อเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชักที่ได้รับการรักษาด้วยยากันชักในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองตามวันและเวลาที่เปิดให้บริการ เพื่อแนะนำตนเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อผู้ปกครองยินยอมให้เด็กวัยรุ่นเข้าร่วมการวิจัย และเด็กวัยรุ่นสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อยินยอมให้เด็กวัยรุ่นเข้าร่วมการวิจัย และเด็กวัยรุ่นเซ็นชื่อสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง โดยเริ่มด้วยการตอบ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก 2) แบบสอบถาม

สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3) แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ 4) แบบสอบถามการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ 5) แบบสอบถามประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ โดยใช้เวลาประมาณ 40 นาที แบ่งการตอบแบบสอบถามเป็น 2 ช่วง ละ 20 นาที โดยพัก 5 นาที

5. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยรับแบบสอบถามคืน ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ พิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์อำนาจการทำนายของสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามการรับรู้ การสนับสนุนของครอบครัวในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการสนับสนุนของเพื่อนในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นที่เป็นโรคลมชัก โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ซึ่งได้ตรวจสอบข้อมูลให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ดังนี้ โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภาคผนวก จ)